

Duidelijk is in ieder geval dat de plannen van Defensie ons allen raken. In het NPRD ziet Defensie bij 16 van de in totaal 57 behoeften met een ruimtevraag mogelijkheden in onze provincie. Daarbij is veel nog niet duidelijk: hoe gaat Defensie bijvoorbeeld om met laagvlieggebieden, die een grote impact zullen hebben op inwoners? En wat zijn de gevolgen van zwaarder munitiegebruik in relatie tot hinder bij woningbouwplannen? Door als gemeenten en provincie dit met elkaar op te pakken, zitten we steviger aan tafel, staan we sterker in de lobby en hebben we de mogelijkheid om gezamenlijk te sturen op de uitwerking van het NPRD. Uiteindelijk is het zonder Gelderland en haar gemeenten niet mogelijk om de doelen van Defensie te realiseren.

Wij hebben als gemeenten en provincie uitgesproken dat we zoveel mogelijk samen willen optrekken. Vanuit die gezamenlijkheid hebben we een koptekst gemaakt voor die zienswijze, die iedereen kan gebruiken. Met deze koptekst hebben we naar ons idee de essentie te pakken van hetgeen gedeeld is en is overeengekomen op 12 januari met de aanwezige gemeenten. Het gaat om een reactie op grote lijnen, die gemeenten en provincie kunnen gebruiken voor een (eventuele) zienswijze. Daarbij kan elke gemeente er voor kiezen om de algemene tekst onderdeel te laten zijn van een uitgebreidere zienswijze waarin ook lokale belangen aan bod komen. U vindt de tekst in de bijlage.

De resterende tijd tot de datum van indiening van de zienswijze (12 februari) is uitermate kort. Wij als provincie zijn voornemens deze tekst zo in onze zienswijze op te nemen. We hopen dat u zich herkent in deze lijn en dat wij dat mogen benoemen in de zienswijze die wij als GS van Gelderland zullen indienen. Indien u daarmee niet akkoord kunt gaan dan horen wij dat graag uiterlijk 7 februari.

Verder gaf een aantal gemeenten aan deel uit te willen maken van een bestuurlijke kopgroep die in gesprek gaat met Defensie over de uitwerking van de plannen namens alle gemeenten. De gemeenten Ede, Apeldoorn, Barneveld, Arnhem, Zevenaar en Oldebroek hebben zich hiervoor gemeld. Wij zullen vanuit de provincie ook deel uitmaken van de kopgroep. Over het vervolg zijn verdere afspraken nodig, en daar zullen wij u natuurlijk over informeren. De gemeenten in de kopgroep zijn gemeenten waar grote belangen spelen als het gaat om Defensie. Ook hierover horen we graag of u zich kan vinden in deze lijn.

Over het vervolg gaan wij verder in gesprek met u. Daarbij lijkt een gesprek met de bestuurlijke kopgroep een eerste logische stap.

Met dank voor uw aller betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,

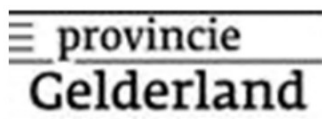
[Redacted signature] J

[Redacted signature] J

[Redacted signature] J

[Redacted signature] J

026 -359 [Redacted] J | [Redacted] J [@gelderland.nl](mailto:[Redacted]@gelderland.nl) | www.gelderland.nl

Bijlagen:

- Koptekst zienswijze
- Presentatie Defensie

Onderstaande tekst (koptekst) kan gebruikt worden voor uw zienswijze.

Provincie Gelderland en haar gemeenten koesteren de van oudsher nauwe banden met Defensie, die diepgeworteld zijn in onze geschiedenis. Met trots kijken wij terug op de historische relatie die wij met Defensie hebben opgebouwd. Uw aanwezigheid zorgt voor onze veiligheid en is een stimulans voor de lokale leefbaarheid. Dit waarderen wij. In deze samenwerking schuilt een wederzijds respect voor elkaars rol en verantwoordelijkheden, waarbij het evident is dat we elkaar nodig hebben.

Op 12 januari jl. hebben wij u uitgenodigd om uw plannen toe te lichten op het Huis der Provincie in Arnhem. Op deze dag waren de bestuurders van de provincie en een groot aantal gemeenten aanwezig.¹ Wij waarderen het zeer dat u uw plannen hier hebt toegelicht.

Wij hebben begrip voor de plannen die u hebt gepresenteerd. De effecten voor de provincie en Gelderse gemeenten kunnen groot zijn.

Participatie

Het is van cruciaal belang dat de impact op lokale gemeenschappen zorgvuldig wordt overwogen voor maatschappelijk draagvlak. Juist de Gelderse gemeenten en provincie kennen het gebied en weten waar de kansen en risico's liggen van uw plannen. Daarnaast is het van belang om rekening te houden met opgaven die wij zelf hebben. Daarnaast beschikken wij over veel deskundigheid op het vlak van gebiedsontwikkeling. Wij kunnen de effecten op deze korte termijn nog niet volledig overzien. Het is waardevol en noodzakelijk dat Defensie gebruik maakt van onze lokale kennis en expertise, om de plannen verder te ontwikkelen.

Na uw toelichting hebben wij met instemming van de deelnemende gemeenten een bestuurlijke kopgroep gevormd om blijvend met u in gesprek te gaan. Deze groep bestaat uit bestuurders van de gemeenten Ede, Apeldoorn, Barneveld, Arnhem, Zevenaar en Oldebroek en de provincie Gelderland. Wij maken binnenkort graag concrete afspraken met u over de wijze waarop wij kunnen meedoen met de ontwikkeling van uw plannen.

De termijn om een zienswijze in te dienen is te kort om uw plannen met onze gemeenteraden en Provinciale Staten te bespreken. Daarom kunt u van ons mogelijk een aanvulling op onze zienswijze verwachten nadat wij uw plannen met onze volksvertegenwoordigers hebben besproken. Wij denken hiervoor drie maanden nodig te hebben.

Uitgangspunten

Wij vinden het belangrijk dat u de volgende uitgangspunten meeneemt:

- Onderzoek eerst de mogelijkheden om bestaande locaties maximaal te benutten. Inbreiding heeft onze voorkeur boven uitbreiding en uitbreiding van een bestaande locatie heeft onze voorkeur boven een geheel nieuwe locatie.
- Laat het lokale karakter en de leefbaarheid van de omgeving een belangrijke rol innemen in uw keuzes. Want alleen met lokaal draagvlak kunt u uw plannen uitvoeren.
- Zoek naar slimme combinaties én onderzoek of schaarse grond voor meerdere functies kan worden gebruikt. In dat kader verzoeken wij ook te onderzoeken of het mogelijk is Lelystad

¹ Wageningen, Wijchen, Doetinchem, Westervoort, Putten, Ermelo, Oldebroek, Berg en Dal, Maasdriel, Nijkerk, Harderwijk, Apeldoorn, Elburg, Barneveld, Scherpenzeel, Epe, Ede, Arnhem, Overbetuwe en Zevenaar.

Airport voor militaire doeleinden te gebruiken als alternatief, in plaats van of naast de in uw plan gepresenteerde uitbreidingen bij de (Gelderse) vliegbases.

- Met name de laagvlieggebieden hebben grote impact op onze inwoners. Uw plannen maken nog niet duidelijk of de laagvlieggebieden jaarrond gebruikt kunnen worden of periodiek. Wij verzoeken u dit duidelijk te maken, waarbij periodiek onze voorkeur heeft.

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: dinsdag 30 januari 2024 14:07
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: nationaal programma ruimte voor defensie

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@zevenaar.nl. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Hallo [redacted],

Ik pak dit op vanuit RO voor de Liemerse gemeenten. Je kunt aanhaken als je wil. Bel mij anders even als je tijd hebt.
 0316595 [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 [redacted]

[redacted]@zevenaar.nl
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: Veiligheid
Verzonden: dinsdag 30 januari 2024 13:51
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: nationaal programma ruimte voor defensie

Dag [redacted],

Zie onderstaande mail vanuit Montferland.
 Heb jij vanuit RO al een zienswijze opgesteld? Heb je deze al afgestemd met de Liemerse gemeenten?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 [redacted]

[redacted]@zevenaar.nl
 0316 595 [redacted]
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@montferland.info>
Verzonden: dinsdag 30 januari 2024 12:10

Aan: Veiligheid <veiligheid@zevenaar.nl>

Onderwerp: FW: nationaal programma ruimte voor defensie

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted] <[\[redacted\]@montferland.info](mailto:[redacted]@montferland.info)>. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Goedemiddag,

Omdat [redacted] niet aanwezig is stuur ik onderstaande mail even door naar dit mailadres. Kan iemand mij helpen met onderstaande vraag?

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

[redacted]

Gemeente Montferland

Bergvredestraat 10

6942 GK Didam

T. (0316) 291 [redacted]

M. 06-[redacted]

www.montferland.info

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 30 januari 2024 11:04

Aan: [redacted] <[\[redacted\]@zevenaar.nl](mailto:[redacted]@zevenaar.nl)>

Onderwerp: nationaal programma ruimte voor defensie

Hallo [redacted],

Ik weet niet of ik bij jou aan het goede adres ben maar ik ben op zoek naar een collega bij de gemeente Zevenaar die iets weet over het nationaal programma ruimte voor defensie. In stukken van de provincie Gelderland lees ik dat Zevenaar deel uitmaakt van de bestuurlijke kopgroep die met defensie in gesprek gaat over de uitwerking van de plannen. In dat programma praten ze over uitbreiding van helikoptervluchten etc. en ik wil graag weten wat de effecten daarvan zijn boven ons grondgebied.

Op hele korte termijn (12 februari) moeten wij een zienswijze indienen en as dinsdag moet er een voorstel zijn voor het college. Het heeft dus wel enige haast ;(
Weet jij welke college van jou ik daarover kan bevragen?

Hoor graag van je,

Met vriendelijke groeten,

Gemeente Montferland

Bergvredestraat 10

6942 GK Didam

T. (0316) 291

M. 06-

www.montferland.info

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 31 januari 2024 11:04
Aan: [redacted]
Onderwerp: nationaal programma ruimte voor defensie
Bijlagen: 24int00174.docx; 2023+12+15
+ Notitie+Reikwijdte+en+Detailniveau+voor+de+milieueffectenrapportage+NPRD.p
df; 1194893-Zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Nationaal
Programma Ruimte voor Defensie (002).docx

Hallo [redacted],

Hierbij de stukken zoals zojuist besproken. Volgens mij valt de impact voor Montferland wel mee maar het lijkt me wel raadzaam om aan te sluiten bij de indiening van de zienswijze en zo nog tijd te krijgen het goed te bestuderen. Mocht je op- en aanmerkingen hebben laat het maar weten.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam
T. (0316) 291 [redacted]
M. 06-[redacted]
www.montferland.info

Van: ruimtevragen.defensie@mindef.nl
Verzonden: donderdag 14 november 2024 15:21
Onderwerp: Template bewonersbrieven NPRD
Bijlagen: NPRD 1e trechtering - Kaveleigenarenbrief template - locatie niet verder onderzocht.pdf; NPRD 1e trechtering - Kaveleigenarenbrief template - locatie verder onderzocht.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van ruimtevragen.defensie@mindef.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Beste lezer,

Zoals reeds aangekondigd in de mail delen we bij deze voor u de bewonersbrieven die wij hebben gestuurd naar de kaveleigenaren van grond op zoeklocaties. Bij behoeften waar veiligheidszoneringen van toepassing zijn (zoals munitieopslag en springterrein) ontvangen ook de kaveleigenaren binnen de A en B veiligheidszones rondom het zoekgebied een brief.

Bijgevoegd zijn zowel het template voor de locaties die nader onderzocht worden als de locaties die niet nader onderzocht worden. De brieven zijn gisteren (woensdag 13 november) gepost, en zullen naar verwachting de komende dagen bij de betreffende kaveleigenaren bezorgd worden.

Heeft u vragen over het onderzoek? Neem dan gerust contact met ons op.

Vriendelijke groet,

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: ruimtevragen.defensie@mindef.nl
Verzonden: maandag 2 december 2024 14:47
Aan: ruimtevragen.defensie@mindef.nl
Onderwerp: RE: Uitnodiging online bijeenkomst NPRD

U ontvangt niet vaak e-mail van ruimtevragen.defensie@mindef.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Geachte,

In zojuist verstuurde mail wordt gerefereerd aan welke ruimtelijke behoeften niet verder zullen worden onderzocht. Hiermee wordt bedoeld welke **locaties** voor behoeften 8 en 13 niet verder zullen worden onderzocht.

Wij zien uw aanmelding voor de online bijeenkomst graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

 Ministerie van Defensie

Van: %ruimte vragen defensie, BS/AL/DCO
Verzonden: maandag 2 december 2024 14:32
Onderwerp: Uitnodiging online bijeenkomst NPRD

Geachte,

In de maand november heeft Defensie de eerste resultaten van het planMER gepubliceerd. Wij hebben u voorafgaand daaraan meegenomen in de resultaten en een online bijeenkomst georganiseerd om u te informeren over de vervolgstappen. Tijdens die bijeenkomst kon er echter nog geen informatie worden gegeven over behoefte 8 (uitbreiden van jachtvliegtuigcapaciteit) en 13 (de korte/smalle onverharde landingsbaan). Inmiddels zijn ook die eerste planMER resultaten beschikbaar en informeren we u daar graag over.

Eind volgende week zal bekend worden gemaakt welke ruimtelijke behoeften, op basis van de nu beschikbare uitkomsten, niet verder worden onderzocht. Om u ter voorbereiding op die landelijke bekendmaking goed te informeren organiseren we op **10 december, van 11:00 uur tot 12:00 uur**, een online bijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst zullen wij ingaan op de eerste resultaten van het planMER over behoefte 8 en 13 en de communicatie hierover medio december. Ook bespreken we de vervolgstappen van het NPRD begin 2025. U kunt zich aanmelden via [deze link](#).

Wij nodigen gemeente- en provincie medewerkers, werkzaam binnen het domein van ruimtelijke ordening en communicatie, uit om tijdens deze bijeenkomst de actuele stand van zaken te vernemen en hun vragen online te stellen voor nadere toelichting. Hiermee beoogt Defensie om de provincies en gemeenten optimaal voor te bereiden op de volgende stappen van Defensie. Zou u zo vriendelijk willen zijn deze uitnodiging te verspreiden onder collega's binnen uw gemeente/provincie die bij dit proces betrokken zijn? De informatie die tijdens deze online bijeenkomst wordt gedeeld, blijft **vertrouwelijk** totdat de Tweede Kamer door Defensie is geïnformeerd en Defensie dit nieuws openbaar maakt.

Bent u op zoek naar meer informatie over het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie? Kijk dan op onze website [//defensie.nl/ruimtevoordefensie](https://defensie.nl/ruimtevoordefensie).

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Defensie

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: ruimtevragen.defensie@mindef.nl
Verzonden: donderdag 12 december 2024 16:47
Onderwerp: Defensie verkleint het aantal militaire zoeklocaties voor jachtvliegtuigcapaciteit en de onverharde landingsbaan
Bijlagen: DEF Kamerbrief Defensie over behoeftes VIII en XIII van het NPRD.pdf; DEF Landkaart Defensie Ruimtebehoefte bovenregionaal 20241212 NPRD.pdf; DEF Nieuwsbericht trechtering jachtvliegtuigen dirt strip 20241212 NPRD.pdf; DEF Q&A trechtering jachtvliegtuigen en dirtstrip 20241212.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van ruimtevragen.defensie@mindef.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Beste lezer,

Vandaag om 16.30 uur is de kamerbrief gepubliceerd over de voortgang van de zoektocht naar ruimte van Defensie. Deze brief gaat over ruimte voor de toename van jachtvliegtuigcapaciteit en een onverharde landingsbaan voor tactisch luchttransport. Zoals dinsdag aangegeven, delen we de kamerbrief met u. U vindt deze in de bijlage. U ontvangt bij deze mail de definitieve versies van de Q&A, het nieuwsbericht, foto's en links naar de verschillende uitlegvideo's. Zo kunt u, indien gewenst, uw inwoners en belanghebbenden informeren.

Foto's: <https://we.tl/t-VRyXNHUP6n>

Video's:

- <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie/ruimte-per-provincie/activiteiten/toename-gebruik-jachtvliegtuigcapaciteit>
 - <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie/ruimte-per-provincie/activiteiten/korte-en-smalle-onverharde-landingsbaan-voor-tactisch-luchttransport>

Heeft u vragen over het onderzoek? Neem dan gerust contact met ons op.

Vriendelijke groet,

[Redacted signature block with four lines, each containing a small blue 'J' icon]

.....
 Ministerie van Defensie | Bestuursstaf | Directoraat Generaal Beleid
 Directie Materieel, Leefomgeving, Vastgoed en Duurzaamheid
 Bezoekadres: Plein Kalvermarkt Complex | Kalvermarkt 32 | 2511 CB Den Haag
 Postadres: Postbus 20701 | 2500 ES Den Haag | MPC 58B

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: dinsdag 30 januari 2024 14:31
Aan: [redacted]@doesburg.nl; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Zienswijze
Bijlagen: 1194893-Zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.DOCX

Urgentie: Hoog

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@zevenaar.nl. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Hallo allen,

Hierbij een opzet voor een zienswijze op de NRD van Defensie. Volg gerust aan of verbeter waar nodig (wel met wijzigingen bijhouden). Graag zie ik deze week jullie reacties tegemoet.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

[redacted]@zevenaar.nl
Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: donderdag 30 januari 2025 11:09
Aan: [redacted]@doesburg.nl; [redacted]
Onderwerp: FW: Verzending Kamerbrief Bijstelling planning NPRD
Bijlagen: 29012025 Kamerbrief bijstelling planning NPRD.pdf; tekst 28012025 def nieuwsbericht NPRD.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@zevenaar.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Ter kennis name.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 [redacted]

o
 [redacted]@zevenaar.nl
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: donderdag 30 januari 2025 10:27
Aan: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Onderwerp: FW: Verzending Kamerbrief Bijstelling planning NPRD

Van: ruimtevragen.defensie@mindef.nl <ruimtevragen.defensie@mindef.nl>

Verzonden: woensdag 29 januari 2025 17:01

Onderwerp: Verzending Kamerbrief Bijstelling planning NPRD

Geachte,

Graag informeren wij u dat bijgevoegde Kamerbrief *Bijstelling planning Nationaal Programma Ruimte voor Defensie* zojuist is verstuurd.

Eind eerste kwartaal van dit jaar zou de Ontwerp Beleidsvisie NPRD worden gepresenteerd aan de Tweede Kamer. Naar aanleiding van de informatiebijeenkomsten en de bestuurlijke gesprekken is gebleken dat een zorgvuldige afronding van het planMER-onderzoek meer tijd vraagt. De verwachting is nu dat de Ontwerp Beleidsvisie NPRD eind mei gepubliceerd wordt. De datum voor het verschijnen van de definitieve beleidsvisie blijft vastgesteld op eind 2025.

Zoals toegelicht tijdens de online bijeenkomst van 10 december 2024, zullen wij u in de eerste helft van februari de detailplanning voor 2025 toesturen.

De Kamerbrief zal hier te lezen zijn: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering. Daarnaast wordt op <https://www.defensie.nl/> een nieuwsbericht gepubliceerd.

Heeft u vragen over het proces? Neem dan gerust contact op met ons of met uw omgevingsmanager van Defensie.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

B&W Advies

Portefeuillehouder : H.H. de Vries

Team : Team Maatschappelijke Ontwikkeling

Opsteller : J

Registratienummer : 24int00174

☒ Openbaar / ☐ Niet openbaar

Raad: nee

Onderwerp:

BenW advies zienswijze op het Nationaal programma ruimte voor Defensie

Samenvatting:

In verband met de verandering van de veiligheidssituatie in de wereld groeit de krijgsmacht en is ruimte nodig voor defensie. Hiervoor is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie in de maak waarin op basis van de ruimtebehoefte van en voor Defensie en een belangenafweging met andere ruimtevragers/opgaven tot locaties wordt gekomen waar de behoefte die defensie denkt nodig te hebben kan worden geacommodeerd. Voorafgaand aan dit Nationaal Programma is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld die tot 12 februari ter inzage ligt en tot die datum kan een zienswijze ingediend worden.

Advies (concept besluit):

1. De gemeente Montferland gaat akkoord met de lijn zoals aangegeven in de zienswijze die GS van Gelderland gaat indienen en de zienswijze namens de drie gemeenten Zevenaar, Westervoort en Doesburg.
2. De gemeente Montferland akkoord met de samenstelling van de bestuurlijke kopgroep van gemeenten en provincie die in gesprek gaan met Defensie.

B&W. dd.: 06/02/2024

Nummer: F

Besluit: Conform

Definitief besluit: Het college besluit:

1. Dat de gemeente Montferland akkoord gaat met de lijn zoals aangegeven in de zienswijze die GS van Gelderland gaat indienen en de zienswijze namens de drie gemeenten Zevenaar, Westervoort en Doesburg.
2. Dat de gemeente Montferland akkoord gaat met de samenstelling van de bestuurlijke kopgroep van gemeenten en provincie die in gesprek gaan met Defensie.

Aanleiding:

De veiligheidssituatie in de wereld is veranderd. Er zijn meer dreigingen. Daarom groeit de krijgsmacht en focust defensie zich op het verdedigen van ons grondgebied en dat van NAVO-bondgenoten. Het nationaal programma ruimte voor Defensie (NPRD) geeft een overzicht van de extra ruimte die de krijgsmacht in Nederland nu nodig heeft en in de toekomst nodig denkt te hebben. Het gaat om meer ruimte voor kazernes, oefengebieden maar ook op het gebied van stikstof, geluid is meer ruimte nodig.

In het NPRD wordt in beeld gebracht op welke van de defensielocaties er groei nodig is en welke nieuwe extra locaties nodig zijn.

Komende periode zal er onderzoek plaatsvinden naar locaties waar de groei van militaire activiteiten nodig is en ook naar nieuwe terreinen voor activiteiten.

De ruimtevraag voor nieuwe activiteiten en terreinen die voortkomt uit het NPRD moet worden geborgd in het ruimtelijk beleid. De nieuwe ruimtebehoefte van Defensie moet op nationaal niveau worden afgewogen tegen andere belangen die ook ruimte vragen. De omvang van al deze ruimtelijke opgaven in de nationale programma's is zodanig dat het Rijk werkt aan de actualisatie van de NOVI, onder de noemer Nota Ruimte. In de Nota Ruimte maakt het kabinet afgewogen keuzes over nationale belangen en bewaakt het op landelijk niveau de samenhang en ruimtelijke kwaliteit.

Defensie loopt tegen problemen aan van wat planologisch mogelijk is in Nederland:

- De druk op de ruimte wordt steeds groter;
- Er is juist meer ruimte nodig voor defensie activiteiten
- Het gebruik van de huidige terreinen en het huidige vastgoed van defensie biedt te weinig flexibiliteit;

In de Nota Ruimte worden die ruimtelijke keuzes gemaakt voor de periodes 2030, 2050 en 2100. De integraal afgewogen ruimtevraag van Defensie zal ook opgenomen worden in de Nota Ruimte.

De voorliggende Notitie Reikwijdte en detailniveau (notitie R&D) is de start van de plan MER.

Hierin wordt een beeld geschetst van het te verrichten onderzoek, de te onderzoeken aspecten en de te onderzoeken alternatieven.

Er worden 3 categorieën behoeften met een ruimtevraag onderscheiden:

1. Nieuwe locaties en gebieden (bijvoorbeeld grootschalige oefengebied, laagvlieggebieden voor helikopters, grootschalige munitieopslag);
2. Nieuwe activiteiten op bestaande locaties of gebieden;
3. Meer van dezelfde activiteit op bestaande locaties of gebieden;

In het planMER wordt voor alle behoeften met een ruimteclaim onderzocht wat de impact op de fysieke leefomgeving is. De meeste aandacht gaat uit naar behoeften waar een bovenregionale afweging nodig is om locaties te selecteren waar de ruimtevraag uiteindelijk gerealiseerd kan worden. Dit zijn de categorieën waar de activiteiten nieuw zijn en waar dus ook gekeken wordt in welke gebieden deze activiteiten kunnen worden gerealiseerd. Als dit geen bestaande locatie is, is een brede en bovenregionale ruimtelijke afweging qua alternatieven nodig. Het gaat in totaal om dertien behoeften waar dit voor geldt, welke zijn opgenomen in de onderstaande tabel:

Tabel 4-1: Overzicht ruimtevragen met bovenregionale afweging

Ruimte vraag met bovenregionale afweging	
(I)	Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
(II)	Extra locatie grootschalige munitieopslag
(III)	Nieuwe munitieopslag SIC
(IV)	Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein)
(V)	Oefenen in verstedelijkt gebied
(VI)	Amfibisch oefengebied
(VII)	Gegarandeerde havencapaciteit Host Nation Support
(VIII)	Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
(IX)	Onbemande maritieme helikopters
(X)	Stationering en corridors drones voor cargo
(XI)	Laagvlieggebieden helikopters
(XII)	Helikopterlandingsplaatsen
(XIII)	Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport

De behoeften waarvoor een bovenregionale afweging nodig is, verschillen sterk qua aard en omvang, maar hebben veelal een significante ruimte- en milieucclaim. Voor deze activiteiten worden in het planMER één of meerdere alternatieven onderzocht. Voor de activiteiten waar geen bovenregionale afweging voor nodig is, worden geen ruimtelijke alternatieven beschouwd. Dit vraagt veelal om een lokale afweging en maatwerk. Wel wordt de impact van deze behoeften op de fysieke leefomgeving in beeld gebracht, zodat over nut en noodzaak kan worden besloten in de Nationale Beleidsvisie.

Het doel van de planMER kan als volgt worden samengevat:

Samengevat de doelen van de mer voor het NPRD

In figuur 2.1 zijn de hiervoor beschreven doelen van de mer bij het NPRD samengevat.

figuur 2.1 Doelen van de mer voor het NPRD

De huidige situatie, de referentiesituatie en de effecten van de diverse alternatieven worden onderzocht voor alle relevante thema's van de fysieke leefomgeving. Deze thema's zijn onderverdeeld in enkele hoofdthema's:

- Gezonde en veilige leefomgeving
- Bodem en water
- Natuur, landschap en historie
- Klimaatadaptatie
- Ruimtegebruik
- Mobiliteit
- Energie en circulariteit
- Sociaal en vitaal
- Defensie specifieke aspecten

Et een selectiekader wordt vervolgens bepaald welke gebieden geschikt zijn voor een ruimtebehoefte van Defensie. Zo kan een nieuwe grootschalige munitieopslag niet overal in Nederland gesitueerd worden. Hier zijn criteria, zoals afstand tot woongebieden (kwetsbare objecten) en een bepaalde omvang van belang. Het selectiekader bevat de criteria waarom een bepaald gebied wel of niet geschikt is voor een bepaalde ruimtevrage. Op basis van de gebieden die overblijven na deze analyses kunnen redelijkerwijs te beschouwen alternatieven bepaald worden voor diverse ruimtebehoeften. Deze alternatieven worden vervolgens onderzocht met behulp van het beoordelingskader

De uitkomsten van deze MER zal de inbreng zijn van defensie voor de Nota Ruimte. In die nota ruimte weegt het kabinet volgend jaar nationale opgaven tegen elkaar af die ruimte nodig hebben (woningbouw, energietransitie, natuur, landbouw en defensie).

Wat betekent de notitie R&D voor de gemeente Montferland?

Gemeenten zijn in de gelegenheid gesteld om op de notitie R&D te reageren.

De provincie en omliggende gemeenten hebben reeds een zienswijze kenbaar gemaakt.

Van belang is welke ontwikkelingen de gemeente Montferland in dat kader kan verwachten.

In de gemeente Montferland is geen sprake van bestaande defensie terreinen.

Wel is van belang om inzichtelijk te hebben in hoeverre de gemeente Montferland in beeld is bij nieuwe terreinen voor defensie. In een bijeenkomst op 12 januari 2024 heeft Defensie een toelichting gegeven op haar plannen en inzicht gegeven in de mogelijke gevolgen voor Gelderland en de gemeenten.

Van de bovengenoemde 13 ruimtevragers van Defensie met bovenregionale afwegingen, spelen de volgende in de provincie Gelderland:

1. Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden;
2. Extra locatie grootschalige munitieopslag;
3. Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein);
4. Stationering en corridors onbemande drones voor cargo;
5. Laagvlieggebieden helikopters;
6. Helikopterlandingsplaatsen;
7. Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport.

In de bijlage bij dit voorstel is met kaartjes opgenomen welke ruimtevragers mogelijk in de omgeving van Montferland aan de orde zijn. Het betreft zoekgebieden voor grootschalige munitieopslag, nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein) en laagvlieggebieden helikopters.

Overweging:

Deze notitie ligt ter inzake tot en met 12 februari 2024 en tot die datum kan er door eenieder een zienswijze worden ingediend. Na de toelichting die defensie heeft gegeven in de bijeenkomst op 12 januari 2024 is er nog apart gesproken met de aanwezige gemeenten om te verkennen of er tot een gezamenlijke zienswijze kan worden gekomen op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van het NRPD. De gemeente Montferland is daar niet bij aanwezig geweest

De aanwezigen gemeenten en provincie hebben uitgesproken zoveel mogelijk samen te willen optrekken. Vanuit die gezamenlijkheid is er een koptekst gemaakt voor die zienswijze. In die koptekst is de essentie opgenomen die is overeengekomen op 12 januari tussen de aanwezige gemeenten en provincie.

Tevens is er met instemming van de deelnemende gemeenten, een bestuurlijke kopgroep gevormd om blijvend met Defensie in gesprek te gaan. Deze groep bestaat uit bestuurders van de gemeenten Ede, Apeldoorn, Barneveld, Arnhem, Zevenaar en Oldebroek en de Provincie Gelderland.

Zienswijze

Vanwege de urgentie met betrekking tot de termijn van 12 januari wil de gedeputeerde

 graag een reactie op twee vragen:

1. Gaat de gemeente Montferland akkoord met de lijn zoals aangegeven in de zienswijze die GS van Gelderland gaat indienen.
2. Gaat de gemeente Montferland akkoord met de samenstelling van de bestuurlijke kopgroep van gemeenten en provincie die in gesprek gaan met Defensie.

Buiten de zienswijze vanuit de Provincie dienen de Liemerse gemeenten Zevenaar, Westervoort en Doesburg een aanvullende zienswijze in. Deze is bijgevoegd.

Gezien de beperkte tijd tot het indienen van dit collegebesluit, in beeld te brengen wat de directe effecten voor Montferland zijn en de termijn die nog rest voor het indienen van een zienswijze is het voorstel aan te sluiten bij de zienswijze van de Provincie en van de drie Liemerse gemeenten. In deze zienswijze vragen zij ook om een verlenging van de termijn met drie maanden zodat er ruimte is de plannen met de gemeenteraden te bespreken.

De gemeente Montferland hecht belang aan defensie en beseft ook dat daarvoor training en ruimtebehoefte noodzakelijk is. Eveneens vinden wij het van belang dat in geval van nieuwe ontwikkelingen de juiste processen worden gevolgd en de mogelijkheden en onmogelijkheden goed in beeld worden gebracht.

In de omgeving van Montferland spelen ingevolgde notitie R&D de volgende zaken:

- zoekgebieden voor grootschalige munitieopslag;
- nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein);
- laagvlieggebieden helikopters.

Voor een terrein ten behoeve van het oefenen en trainen met explosieven (springterrein) zien wij geen ruimte ter plaatse van de opgenomen zoekgebieden voor zover deze overlappen met grondgebied van de gemeente Montferland. Ook voor grootschalige opslag van munitie zien wij op ons grondgebied ten (noord) westen van Didam geen ruimte.

Wij begrijpen de noodzaak voor laagvliegroutes, maar dit vergt wel nadere duiding in aard, omvang, duur, frequentie (intensiteit), veiligheid etc. Een goed proces is daarbij van belang. Daar waar sprake is van lopende of in voorbereiding zijnde ontwikkelingen op het gebied van windenergie of woningbouw, mogen deze niet belemmerd worden door ruimtevraag van defensie.

Interne afstemming:

Er heeft afstemming plaatsgevonden met RO-Buitengebied.

Participatie:

Het is van groot belang dat de impact op lokale gemeenschappen wordt overwogen voor maatschappelijk draagvlak. Er is een bestuurlijke kopgroep gevormd die blijvend in gesprek gaat met defensie. De bestuurlijk kopgroep bestaat uit gemeenten waar grote belangen spelen als het gaat om Defensie.

De termijn om zienswijze in te dienen is te kort om de plannen met de gemeenteraden en Provinciale Staten te bespreken. Daarom zal in de zienswijze worden opgenomen dat er mogelijk een aanvulling zal komen nadat de plannen met de gemeenteraden en PS zijn besproken.

Financiën:

N.v.t.

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: donderdag 6 februari 2025 15:01
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Defensie laagvlieggebieden

Hoi [redacted],

Dat komt overeen met hetgeen wat al in de tabel staat. Helder zo, bedankt voor de reactie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 [redacted]

o
 [redacted]@zevenaar.nl
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@montferland.info>
Verzonden: donderdag 6 februari 2025 14:59
Aan: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted]@doesburg.nl; [redacted]
 <[redacted]@1stroom.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Onderwerp: RE: Defensie laagvlieggebieden

Hoi

Onderstaand de reactie van mijn collega. Ik heb met alle incidenten hier nog geen tijd gehad het netjes te verwoorden.

Het is denk ik iets wat noodzakelijk is. In ieder geval dat er ruimte is voor oefening/training. Het wordt vrij algemeen en afstandelijk gepresenteerd.

Ik begrijp dat ze het over meer gebieden willen spreiden (minder druk op bestaande gebieden), anderzijds ga je nu gebieden belasten waar dit type van geluidhinder niet bestaat. Zal een bijkomend effect zijn, het verminderen van geluidhinder in de bestaande gebieden is waarschijnlijk niet de aanleiding om te komen tot een uitbreiding van het aantal gebieden.

Communicatie naar burgers en bedrijven is heel belangrijk. Nut en noodzaak van de oefening moet duidelijk zijn als ook wanneer en in welke mate er geluidhinder door vliegen te verwachten is. Ook moet duidelijk zijn wat defensie doet om de hinder zoveel mogelijk te beperken. Wat zijn de maatregelen en wat levert het op.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
 [redacted]

Kun je hier wat mee???

Met vriendelijke groeten,

Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam
T. (0316) 291 [redacted]
M. 06- [redacted]
www.montferland.info

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>

Verzonden: donderdag 6 februari 2025 14:51

Aan: [redacted]@doesburg.nl; [redacted] <[redacted]@montferland.info>; [redacted]
<[redacted]@1stroom.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>

Onderwerp: Defensie laagvlieggebieden

Urgentie: Hoog

Hallo [redacted] en [redacted],

Komt er nog een reactie vanuit Doesburg en Montferland inzake de laagvlieggebieden? Ik ga het tabel om 17 uur verzenden, zoals afgesproken met provincie.

Met vriendelijke groet,

o
[redacted]@zevenaar.nl
Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 6 februari 2025 13:14
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Laagvliegroutes noord

[redacted],

Het is denk ik iets wat noodzakelijk is. In ieder geval dat er ruimte is voor oefening/training. Het wordt vrij algemeen en afstandelijk gepresenteerd.

Ik begrijp dat ze het over meer gebieden willen spreiden (minder druk op bestaande gebieden), anderzijds ga je nu gebieden belasten waar dit type van geluidhinder niet bestaat. Zal een bijkomend effect zijn, het verminderen van geluidhinder in de bestaande gebieden is waarschijnlijk niet de aanleiding om te komen tot een uitbreiding van het aantal gebieden.

Communicatie naar burgers en bedrijven is heel belangrijk. Nut en noodzaak van de oefening moet duidelijk zijn als ook wanneer en in welke mate er geluidhinder door vliegen te verwachten is. Ook moet duidelijk zijn wat defensie doet om de hinder zoveel mogelijk te beperken. Wat zijn de maatregelen en wat levert het op.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Gemeente Montferland
 Bergvredestraat 10
 6942 GK Didam
 T. (0316) 291 [redacted]
 M. 06-[redacted]
www.montferland.info

Van: [redacted] <[redacted]@montferland.info>
Verzonden: maandag 3 februari 2025 08:23
Aan: [redacted] <[redacted]@montferland.info>
Onderwerp: FW: Laagvliegroutes noord
Urgentie: Hoog

Hoi [redacted]

Kun jij hierop reageren?

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam
T. (0316) 291 [redacted]
M. 06-[redacted]
www.montferland.info

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>

Verzonden: vrijdag 31 januari 2025 11:28

Aan: [redacted]@doesburg.nl; [redacted] <[redacted]@montferland.info>; [redacted]
<[redacted]@montferland.info>

Onderwerp: RE: Laagvliegroutes noord

Urgentie: Hoog

Hallo [redacted], [redacted] en meneer/mevrouw [redacted],

[redacted] en ik hebben tabel nog wat aangevuld. Dringend verzoek om ook een reactie voor 7 februari 2024 te geven vanuit Montferland, aangezien het voornamelijk jullie gronden betreft. Graag jullie reactie:

Raakvlak met ...	Mogelijk effect is ...	Inventarisatie mogelijk te nemen maatregelen ...
Relatie met windmolens	Laagvliegen beperkt de mogelijkheden voor plaatsing windturbines (of omgekeerd)? Er zijn meerdere clusters van wind in de Liemerse gemeenten. (Montferland?) (invoegen kaarten Omgevingsvisie Zevenaar, Luc kaartje)	Noodzaak herijking regionale energiestrategie; andere mix van duurzame energie-opwek? (Voor Liemers zal dit minder het geval zijn, voor achterhoek misschien wel).
Impact op de natuur	Verstoring fauna	Niet
Impact op de veehouderijen	Verstoring vee	Afspraken wanneer er wel/niet gevlogen wordt en heldere communicatie daarover.
Impact op verstedelijkingsopgave	Geluidshinder Kansen op lagere GREXen (betaalbaarheid van woningen komen hiermee in geding)	Afstemmen van aanvlieg- en vertrekroutes en laagvliegzones met waar woonwijken gebouwd gaan worden?
Impact op bestaande woongebieden	Geluidshinder- Gezondheidseffecten of andere effecten op welbevinden	Afstemmen van aanvlieg- en vertrekroutes en laagvliegzones met waar woonwijken gebouwd gaan worden?

Impact op recreatie	Tast rust aan in de recreatiegebieden. Er zijn veel gebieden in deze zone waar gerecreëerd wordt, zoals bij Rhederlaag (groot recreatiegebied in gemeente Zevenaar)	Afspraken wanneer er wel/niet gevlogen wordt en heldere communicatie daarover. Compensatie bij schade
Schade	Nadeelcompensatie	Mogelijkheid van Defensie om schade te compenseren

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

o
[Redacted]@zevenaar.nl
Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [Redacted]

Verzonden: donderdag 23 januari 2025 13:30

Aan: [Redacted]@doesburg.nl; [Redacted]@montferland.info

Onderwerp: FW: Laagvliegroutes noord

Hallo [Redacted] en meneer/mevrouw [Redacted],

Zie e-mail hieronder. Ik weet niet in hoeverre [Redacted] jullie heeft bijgepraat over het proces.

Misschien even bellen? 0316-595 [Redacted]

De bedoeling is dat we namens de Liemers het tabel voor 7 februari moeten invullen voor Defensie.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

o
[Redacted]@zevenaar.nl
Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [Redacted]

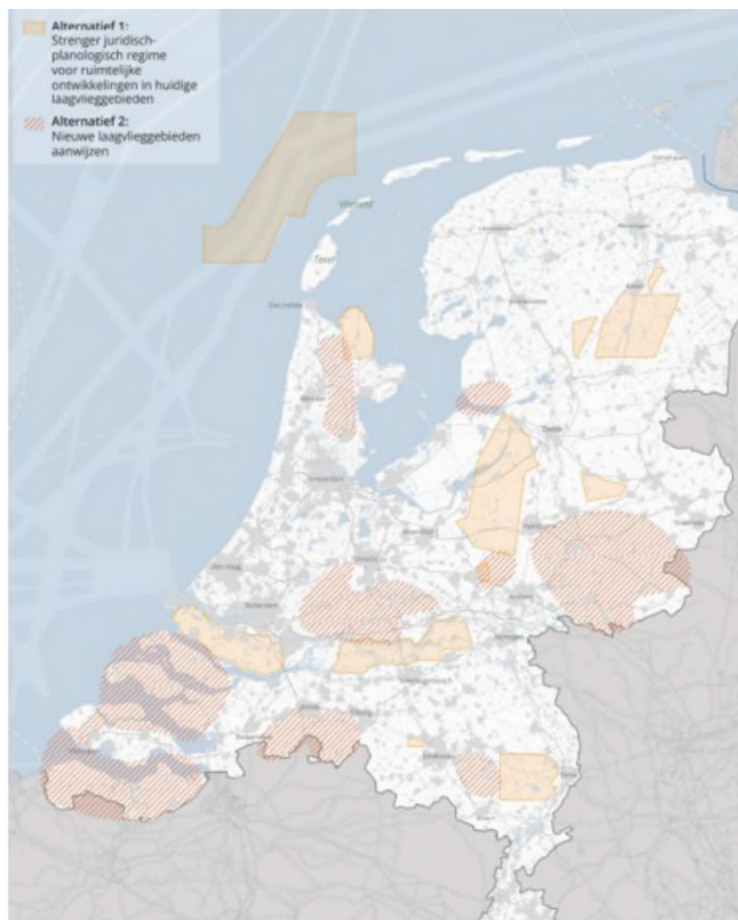
Verzonden: donderdag 23 januari 2025 11:46

Aan: [Redacted] <[Redacted]@zevenaar.nl>; [Redacted] <[Redacted]@zevenaar.nl>; [Redacted] <[Redacted]@1stroom.nl>; [Redacted] <[Redacted]@zevenaar.nl>

Onderwerp: Laagvliegroutes noord

Hoi 😊

Voor de laagvliegroutes over het t' Broek, moeten we dit tabel invullen. Hebben jullie nog aanvullingen? Naar wie moet ik dit nog meer toesturen? @ [redacted] ik ben even kwijt met wie wij dit afstemde bij Doesburg en Montferland. Kun je mij hiermee helpen door naar oude mails van mij te kijken. Nieuw account dus alles weer kwijt haha.

Figuur 3 bovenregionale afweging laagvlieggebieden helikopters (bron: NRD).

N5 Laagvliegen Achterhoek- Liemers (alle gemeenten Achterhoek-Liemers)

Bredere behoefte: enerzijds evt strenger planologisch regime voor bestaande laagvlieggebieden (B3, B6): Bommelerwaard+gem. WMW, Nrd-Veluwe. Anderzijds evt nwe gebieden (N4, 5, 6): Tielervwaard e.o., Deelen e.o., Achterhoek.

Defensie vult aan 22 nov: 2500u per jaar, toename 1100 uur tov huidige situatie. Spreiding is belangrijk vanwege variëteit voor vliegers en beperking overlast (niet alles op Veluwe, Kleine luchtvaart mag van het gebied gebruik blijven maken

Dit laagvlieggebied gaat niet leiden tot intensiever gebruik van landingsplaats Lochem, aldus Defensie

Raakvlak met ...	Mogelijk effect is ...	Inventarisatie mogelijk te nemen maatregelen ...
Relatie met windmolens	Laagvliegen beperkt de mogelijkheden voor plaatsing windturbines (of omgekeerd)	Herijking regionale energiestrategie; andere mix van duurzame energie-opwek?
Impact op de natuur	Verstoring fauna	?? Niet

Impact op de veehouderijen	Verstoring vee	Afspraken wanneer er wel/niet gevlogen wordt en heldere communicatie daarover. Compensatie bij schade
Impact op verstedelijkingsopgave	Geluidshinder	Afstemmen van aanvlieg- en vertrekroutes en laagvliegzones met waar woonwijken gebouwd gaan worden
Impact op recreatie	Tast rust Achterhoek aan	Afspraken wanneer er wel/niet gevlogen wordt en heldere communicatie daarover. Compensatie bij schade

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

o
 [Redacted email]@zevenaar.nl
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@doesburg.nl>
Verzonden: donderdag 20 februari 2025 09:03
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: NPRD Laagvlieggebieden helikopters

Goedemorgen [redacted],

Fijn om jou nog even te hebben gesproken, en fijn dat je “de zienswijze” van Doesburg gaat inbrengen in het overleg dat je vanmiddag hebt met onder andere de provincie en Achterhoekse gemeenten die binnen laagvlieggebied N5 liggen. Over deze “zienswijze” heb ik overleg gehad met wethouder Birgit van Veldhuizen. Het is dus meer dan een ambtelijke reactie.

Ons commentaar:

- Het verbaast ons dat Doesburg binnen het gebied is opgenomen en als het ware aan de rand ligt van het gebied. Logischer was geweest om Doesburg er geheel buiten te houden. Dit omdat ook hier hoogspanningsleidingen liggen en natuurgebied Rijnstrangen.
- Rekening houdende met de om woongebieden aan te houden verticale en horizontale minimale afstanden van 600 m en 275 meter kunnen wij niet begrijpen wat voor Defensie de meerwaarde is om dit als laagvlieggebied verder te onderzoeken. Het laagvlieggebied rondom Doesburg is beperkt, terwijl we uit eerdere stukken lezen dat om goed te oefenen forse grote laagvlieggebieden beschikbaar moeten zijn.

Zou fijn zijn wanneer je dit inbrengt, ervan uitgaande dat net als met het munitiedepot wij als Liemerse gemeenten hierin gezamenlijk optreden.
 Succes met de bespreking. Ik verneem graag wat de uitkomst ervan is/wordt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Team: Projecten
 Werkdagen: maandag t/m vrijdag
 Tel: 0313 [redacted]
 E: [redacted]@doesburg.nl

[Volledige juridische tekst van onze disclaimer kunt u hier lezen:](#)

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: woensdag 19 februari 2025 17:03
Aan: [redacted] <[redacted]@doesburg.nl>; [redacted] <[redacted]@montferland.info>
CC: [redacted] <[redacted]@1stroom.nl>
Onderwerp: Fw: NPRD Laagvlieggebieden helikopters
Urgentie: Hoog

Hallo [redacted] en [redacted],

Morgen bespreken we bijgaand document. Het is nog een vertrouwelijk document, niet bedoeld om extern te bespreken. Hierbij nogmaals het verzoek, als er zaken zijn die wij mee moeten geven aan Defensie m.b.t. de laagvlieggebieden vanuit jullie. Graag voor morgen 10 uur.

Groet,

[redacted]

Verzonden vanuit [Outlook voor iOS](#)

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: Wednesday, February 19, 2025 4:54:44 PM
Aan: [redacted] <[redacted]@1stroom.nl>
Onderwerp: Fw: NPRD Laagvlieggebieden helikopters

Verzonden vanuit [Outlook voor iOS](#)

Van: [redacted]@mindef.nl <[redacted]@mindef.nl>
Verzonden: Wednesday, February 19, 2025 4:49:14 PM
Aan: [redacted]@harderwijk.nl <[redacted]@harderwijk.nl>; [redacted]@nunspeet.nl <[redacted]@nunspeet.nl>; [redacted]@ede.nl <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@lochem.nl <[redacted]@lochem.nl>; [redacted]@rheden.nl <[redacted]@rheden.nl>; [redacted]@ermelo.nl <[redacted]@ermelo.nl>; [redacted]@harderwijk.nl <[redacted]@harderwijk.nl>; [redacted]@apeldoorn.nl <[redacted]@apeldoorn.nl>; [redacted]@arnhem.nl <[redacted]@arnhem.nl>; [redacted]@barneveld.nl <[redacted]@barneveld.nl>; [redacted]@bronckhorst.nl <[redacted]@bronckhorst.nl>; [redacted]@buren.nl <[redacted]@buren.nl>; [redacted]@ede.nl <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@elburg.nl <[redacted]@elburg.nl>; [redacted]@heerde.nl <[redacted]@heerde.nl>; [redacted]@oldebroek.nl <[redacted]@oldebroek.nl>; [redacted]@zevenaar.nl <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted]@rozendaal.nl <[redacted]@rozendaal.nl>; [redacted]@rheden.nl <[redacted]@rheden.nl>; [redacted]@nijkerk.eu <[redacted]@nijkerk.eu>; [redacted]@ gelderland.nl <[redacted]@ gelderland.nl>; [redacted]@ gelderland.nl <[redacted]@ gelderland.nl>; [redacted]@nijkerk.eu <[redacted]@nijkerk.eu>; [redacted]@zevenaar.nl <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted]@apeldoorn.nl <[redacted]@apeldoorn.nl>; [redacted]@arnhem.nl <[redacted]@arnhem.nl>; [redacted]@rozendaal.nl <[redacted]@rozendaal.nl>; [redacted]@ gelderland.nl <[redacted]@ gelderland.nl>;
CC: [redacted]@mindef.nl <[redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: NPRD Laagvlieggebieden helikopters

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@mindef.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)
Goedemiddag collega's,

Met excuus voor de late toezending ontvangen jullie hierbij het concept rapport voor de laagvlieggebieden voor helikopters. Dit is nog niet de eindversie. Toch willen we jullie deze informatie niet onthouden daar laagvliegen morgen aan de orde komt. Zodra het eindrapport gereed is, delen we dat met jullie. Ook bij dit document geldt dat we dit delen onvoorwaarde van vertrouwelijkheid.

Groeten,

[redacted]

[Redacted] J

[Redacted] J

Ministerie van Defensie | Bestuursstaf
Directoraat-Generaal Beleid | Directie Materieel, Leefomgeving,
Vastgoed en Duurzaamheid | Afdeling Leefomgeving

Plein-Kalvermarktcomplex
Plein 4 | 2511 CB | Den Haag
Postbus 20701 | 2500 ES Den Haag

M: (+31) 6 [Redacted] J

[Redacted] J @mindef.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted] <[redacted]@1stroom.nl>
Verzonden: donderdag 20 februari 2025 15:37
Aan: [redacted]
CC: [redacted]@doesburg.nl
Onderwerp: RE: Terugkoppeling sessie Defensie
Bijlagen: Planning 2025 NPRD.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@1stroom.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Dank, [redacted]

Ik zal ook wethouder Schrijner informeren.

Let op dat er 'eind mei' een kabinetsbesluit komt over formele Ontwerp NPRD. Dan start ook formele 6 weken zienswijze periode. (zie bijlage)

In die periode komen er info bijeenkomsten voor publiek.

En colleges kunnen zich beraden om al dan niet zienswijzen in te dienen en waar nodig de raden te informeren.

TIP aan [redacted] vóór eind mei een gezamenlijk communiqué met bestuurlijk standpunt 'Liemers' voorbereiden (Westervoort-Duiven-Zevenaar-Doesburg en Montferland??).

En deze door [redacted] naar buiten te brengen, zsm na publicatie ontwerp-NRD (bij voorkeur al op de dag zelf want de pers zal er bovenop zitten).

Daarna formele afhechting in colleges binnen zienswijze termijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 [redacted]

www.1stroom.nl | info@1stroom.nl | (088) 695 3000

gemeente@duiven.nl
 (0316) 279 111
www.duiven.nl

gemeente@westervoort.nl
 (026) 317 99 11
www.westervoort.nl

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: donderdag 20 februari 2025 14:33
Aan: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@1stroom.nl>; [redacted]@montferland.info; [redacted]@doesburg.nl
Onderwerp: Terugkoppeling sessie Defensie

Hoi [redacted],

Hierbij een terugkoppeling van de sessie, morgen zitten we nog even dan praat ik je bij. Hier alvast mijn aantekeningen:

Laagvlieggebieden - aanwezig gemeenten waarbij de laagvlieggebieden beoogd zijn

Definitieve rapport komt 4 maart 2024 beschikbaar en is de basis voor het bestuurlijk overleg van 6 maart 2024.

Tweede sessie met Defensie inzake laagvliegroutes is eind mei.

Agenda punten bestuurlijk overleg 6 maart 2024:

- Nadere verkenning kazerne Stroe en Zeewolde in relatie tot natuur
- Nadere verkenning naar helikopterladingsplaatsen
- Rondom 't Harde
- Raccordement
- Invulling van het ASK -> Planologisch regime i.r.t. woningbouw
- Deelen beperkingengebied
- Communicatie rondom Drones
- **Spelregels laagvliegroutes**
- **Spelregels stiltegebieden, weidevogelgebieden i.r.t. laagvliegroutes**

Pptx: Laagvlieggebieden wordt nog gedeeld door Defensie

Er waren wat betreft Defensie twee opties die onderzocht zijn in de m.e.r.:

- Of bestaande laagvlieggebieden gehouden met daarop een strenger planologisch regime
- Of nieuwe laagvlieggebieden toevoegen en lager planologisch regime

Conclusie m.e.r.: Er zijn in de nieuwe laagvlieggebieden gebieden geen zaken naar voren gekomen waardoor deze gebieden niet zouden kunnen op basis van de m.e.r.

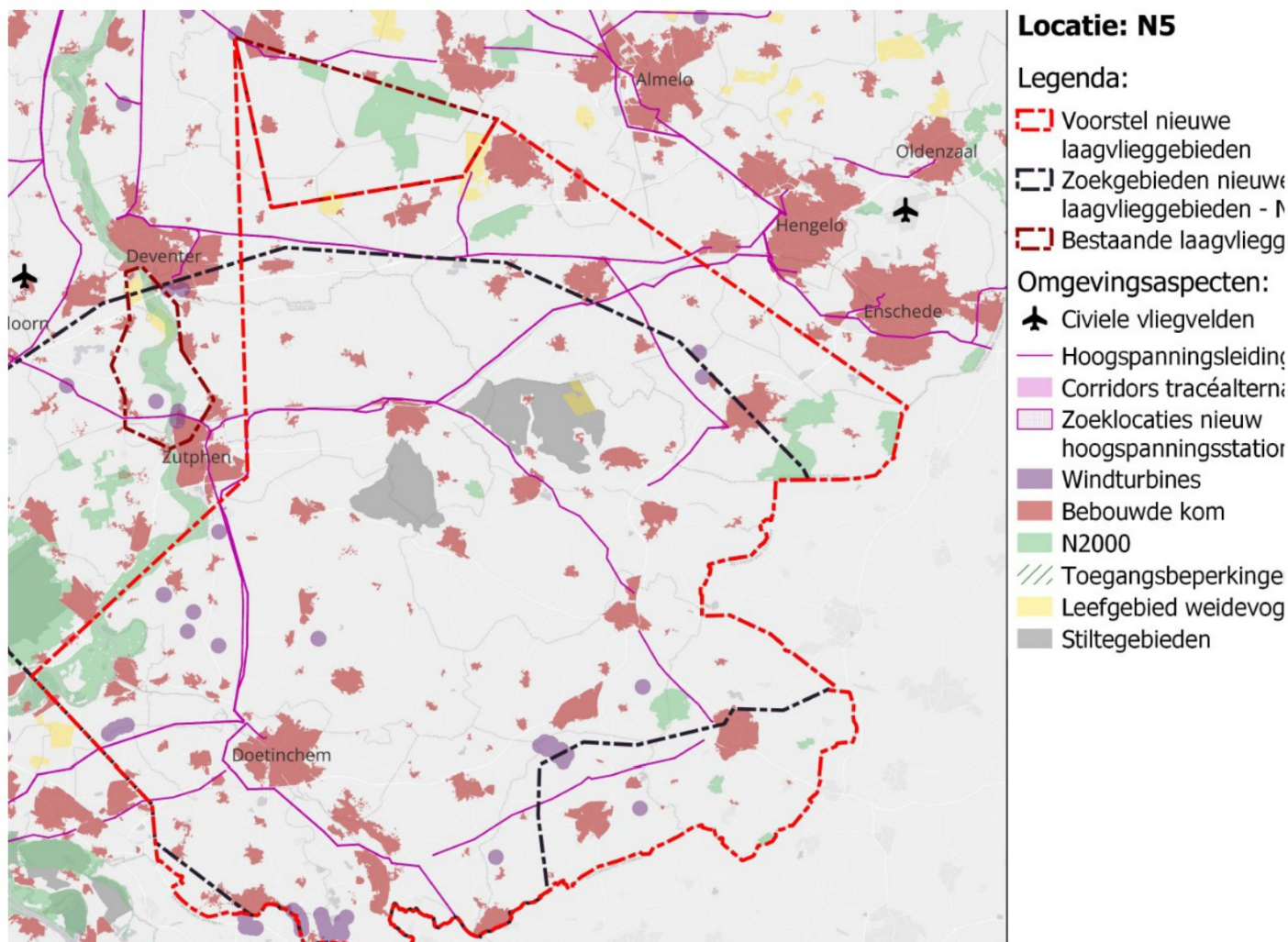
Gebieden zijn nu bekeken in de m.e.r. en op basis daarvan zijn keuzes gemaakt om bepaalde gebieden uit te snijden. (Zie kaart N5).

De activiteit laagvliegen ansich is niet veel van bekend. We missen de informatie. In deze fase hebben we deze informatie nog niet. Grootste gedeelte van het laagvliegen is door de weeks, maar kan ook in de avond. Dit zal in de winterperiode zijn. Na 11 uur 's avonds zou dat waarschijnlijk niet het geval zijn.

Vergunningen die benodigd zijn, zijn de Wnb vergunningen.

Defensie wil graag alle gebieden toevoegen, juist om de hinder te spreiden. Verdeling van de uren per laagvlieggebied. Planologisch regime, wordt ja mits. Er is ruimte om te oefenen in deze gebieden, daarom kunnen er ruimtelijke ontwikkelingen worden toegevoegd.

N5:

Er is afstemming geweest met TenneT, over hoogspanningsmasten. Door Liemerse gemeente wordt gevraagd of Doesburg niet uitgesneden kan worden, aangezien er toch niet overheen gevlogen mag worden en deze aan de rand van het gebied gelegen is. Reactie Defensie: Nee want dat komt de volgende kern/stad ook met dit verzoek. Uitgangspunt is er wordt niet gevlogen over Doesburg en Angerlo. Op verzoek van de Liemerse gemeente maakt defensie nog een duidelijkere kaart waarop dit te zien is.

Defensie wil met de gemeente de ja, mits (planologisch regime) verder invullen. (Onder Blk wordt het een betrekken bij regel, dus afstemming bij. Bij te veel nieuwe toevoegingen in de laagvlieggebieden gaat Defensie bezwaar maken).

De spelregels wil Defensie samen met de gemeente maken-> Dit staat op bestuurlijk overleg 6 maart 2025.

Dit raakt verstedelijkingsopgave en de RES plan-m.e.r.-> Defensie krijgt vanuit provincie kaarten aangereikt.

Ministerie Klimaat en Groene (KGG) groei gaat Defensie mee om tafel inzake de RES plan-m.e.r. Discussie omtrent RES moet volgens Defensie op landelijk niveau. Provincie deelt de kaarten met KGG inclusief de verkenningen inzake de RES.

Inzake N5 kaartje:

Wanneer gevolgen gaat worden, maakt Defensie bekend in de huis- aan huisbladen. Dit zodat de inwoners weten wanneer hinder te verwachten is.

500 uur vliegen op jaarbasis voor N4, N5, H6 is de inschatting.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

o

[Redacted email]@zevenaar.nl

Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar

Postbus 10, 6900 AA Zevenaar

www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: maandag 24 februari 2025 08:00
Aan: [redacted] [redacted] [redacted]
Onderwerp: Fw: Presentatie laagvliegen
Bijlagen: 20250210 VKA Laagvlieggebieden tbv ambtelijke voorbereiding gelderland.pdf

zijn vertrouwelijke stukken!

Verzonden vanuit [Outlook voor iOS](#)

Van: [redacted]@mindef.nl <[redacted]@mindef.nl>
Verzonden: Friday, February 21, 2025 3:05:32 PM
Aan: [redacted]@harderwijk.nl <[redacted]@harderwijk.nl>; [redacted]@nunspeet.nl <[redacted]@nunspeet.nl>;
 [redacted]@ede.nl <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@lochem.nl <[redacted]@lochem.nl>;
 [redacted]@rheden.nl <[redacted]@rheden.nl>; [redacted]@ermelo.nl <[redacted]@ermelo.nl>;
 [redacted]@harderwijk.nl <[redacted]@harderwijk.nl>; [redacted]@apeldoorn.nl <[redacted]@apeldoorn.nl>;
 [redacted]@arnhem.nl <[redacted]@arnhem.nl>; [redacted]@barneveld.nl <[redacted]@barneveld.nl>;
 [redacted]@bronckhorst.nl <[redacted]@bronckhorst.nl>; [redacted]@buren.nl <[redacted]@buren.nl>; [redacted]@ede.nl
 <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@elburg.nl <[redacted]@elburg.nl>; [redacted]@heerde.nl
 <[redacted]@heerde.nl>; [redacted]@oldebroek.nl <[redacted]@oldebroek.nl>; [redacted]@rozendaal.nl
 <[redacted]@rozendaal.nl>; [redacted]@rheden.nl <[redacted]@rheden.nl>; [redacted]@gelderland.nl
 <[redacted]@gelderland.nl>; [redacted]@gelderland.nl <[redacted]@gelderland.nl>; [redacted]@nijkerk.eu
 <[redacted]@nijkerk.eu>; [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted]@apeldoorn.nl
 <[redacted]@apeldoorn.nl>; [redacted]@arnhem.nl <[redacted]@arnhem.nl>; [redacted]@rozendaal.nl
 <[redacted]@rozendaal.nl>; [redacted]@gelderland.nl <[redacted]@gelderland.nl>; [redacted]
 <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted]@apeldoorn.nl <[redacted]@apeldoorn.nl>; [redacted]@nijkerk.eu
 <[redacted]@nijkerk.eu>
CC: [redacted]@mindef.nl <[redacted]@mindef.nl>; [redacted]@mindef.nl <[redacted]@mindef.nl>;
 [redacted]@mindef.nl <[redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Presentatie laagvliegen

Beste [redacted],

Hierbij ontvangen jullie de presentatie m.b.t. de laagvlieggebieden zoals die gisteren is toegelicht.

Ook voor deze stukken geldt dat ze beschikbaar worden gesteld onder de voorwaarde van vertrouwelijkheid.

Groeten en goed weekend!,

[redacted]

[Redacted] J

[Redacted] J

Ministerie van Defensie | Bestuursstaf
Directoraat-Generaal Beleid | Directie Materieel, Leefomgeving,
Vastgoed en Duurzaamheid | Afdeling Leefomgeving

Plein-Kalvermarktcomplex
Plein 4 | 2511 CB | Den Haag
Postbus 20701 | 2500 ES Den Haag

M: (+31) 6 [Redacted] J

[Redacted] J @mindef.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Defensie

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Resultaten optimalisatie Behoefte 11- Laagvlieggebieden

vertrouwelijk

Doel

Toelichting geven van het Voorlopig Keuze Alternatief (VKA) voor helikopter laagvlieggebieden.

Proces en stappen

Dec 23 NRD

- Zoekgebieden in het NRD:
Gebiedsanalyse
zoekgebieden
aanwezige functies
in kaart brengen.

Feb 25 uitwerking VKA

- Aanscherpen laagvlieggebieden
- Verdeling van de vliegreun over de gebieden.
- Licht planologisch regelgeving

Nov 24

Arteliersessie

- Toelichting voorlopig VKA
- Aanpassing grenzen van de gebieden
- Beter duiding op de kaarten
- Spreiding over gebieden
- Effecten in beeld brengen

Na kabinetsbesluit

- Ruimtelijke spoor bescherming de gebieden
- Vergunningen spoor zodat de activiteit (onder omstandigheden) uitgevoerd kunnen worden.

Inzichten planMER

Doel: Eerste inzicht geven in aanwezige functies en mogelijkheden van de gebieden.

Beperkingen: De gebiedsanalyse geeft **geen antwoorden maar richting** op hoeveel er in de gebieden gevlogen kan.

Conclusie: Alle gebieden zijn kansrijk. Effecten op de gebieden komen overeen met bestaande laagvlieggebieden.

Relevante thema's vervolgproces o.a.

- Natura 2000 verstoringen instandhoudingsdoelstellingen
- Stikstof

Voorlopig voorkeursalternatief bestaat uit

Uitbreiding van Bestaande Laagvlieggebieden

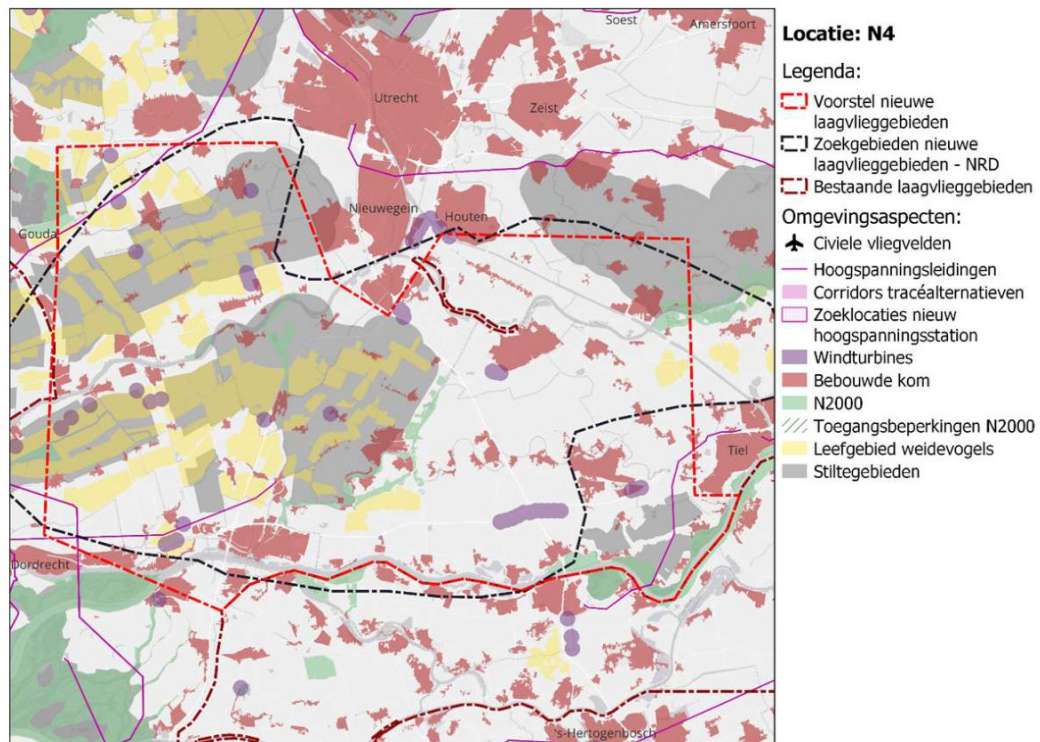
- **Doel:** Bestaande laagvlieggebieden uitbreiden met 8 nieuwe gebieden.
 - Door bestaande laagvlieggebieden uit te breiden.
 - Door nieuwe gebieden aan te wijzen.

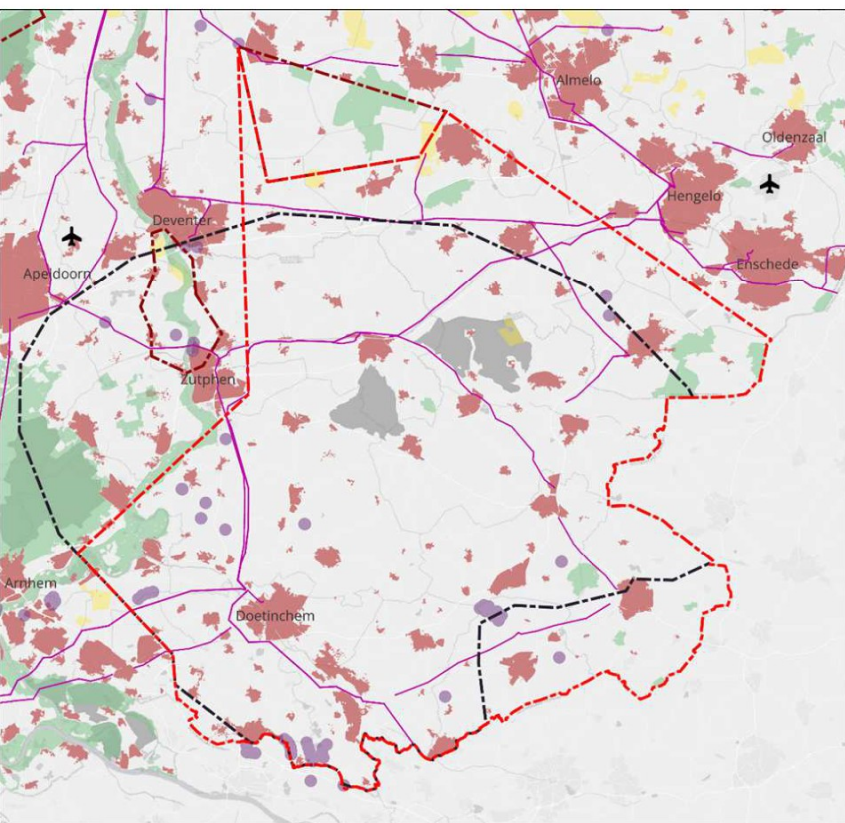
Verdeling van Vlieguren

- **Doel:** Verdeling van de uren per laagvlieggebied.
- **Toelichting:** Een overzicht van de geplande vlieguren per gebied.

Planologische regime

- **Principe:** "Ja, mits"-principe.
- **Toelichting:** flexibiliteit en betrokkenheid voor bepaalde obstakels, activiteiten of omvang van uitbreidingen.

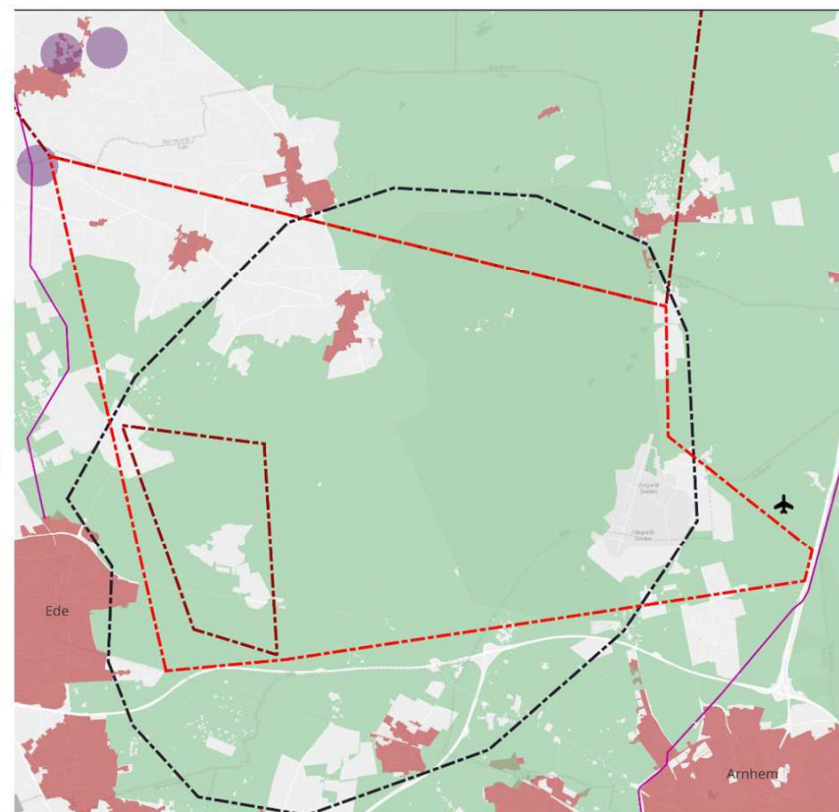
Locatie: N5

Legenda:

- Voorstel nieuwe laagvlieggebieden
- Zoekgebieden nieuwe laagvlieggebieden - NRD
- Bestaande laagvlieggebieden

Omgevingsaspecten:

- Civiele vliegvelden
- Hoogspanningsleidingen
- Corridors tracéalternatieven
- Zoeklocaties nieuw hoogspanningsstation
- Windturbines
- Bebouwde kom
- N2000
- Toegangsbeperkingen N2000
- Leefgebied weidevogels
- Stiltegebieden

Verdeling uren per gebied

Gebaseerd op:

- Huidige gebruik laagvlieggebieden
- Omvang van de laagvlieggebieden
- Afstand tussen laagvlieggebied en stationering helikopters
- Helikopter type gekoppeld aan locatie
- Plan MER inzichten
- Spreiding provincies

	Gebieden	Schaal 1: 0 - 125 uur op jaarbasis	Schaal 2: 126 - 250 uur	Schaal 3: 251 - 500 uur op jaarbasis
GLV VIII	B1	x		
GLV V	B2			x
GLV IX	B3			x
GLV X	B4	x		
GLV IV	B5	x		
GLV VII	B6			x
GLV VI	B7	x		
GLV I	B8	x		
GLV II	B9	x		
GLV III	B10	x		
GLV XI	B11	x		
noordzee	B12	x		
	N1	x		
	N2	x		
	N3			x
	N4			x
	N5			x
	N6	x		
	N7	x		
	N8	x		
	Totaal	14	0	6

Ruimtebehoefte met een bovenregionale afweging

XI: Laagvlieggebieden helikopters

1506 **2500** 3250

0-125 vlieguren

0-125 vlieguren

502-750* vlieguren

251-450* vlieguren

0-125 vlieguren

0-125 vlieguren

251-650* vlieguren

251-450* vlieguren

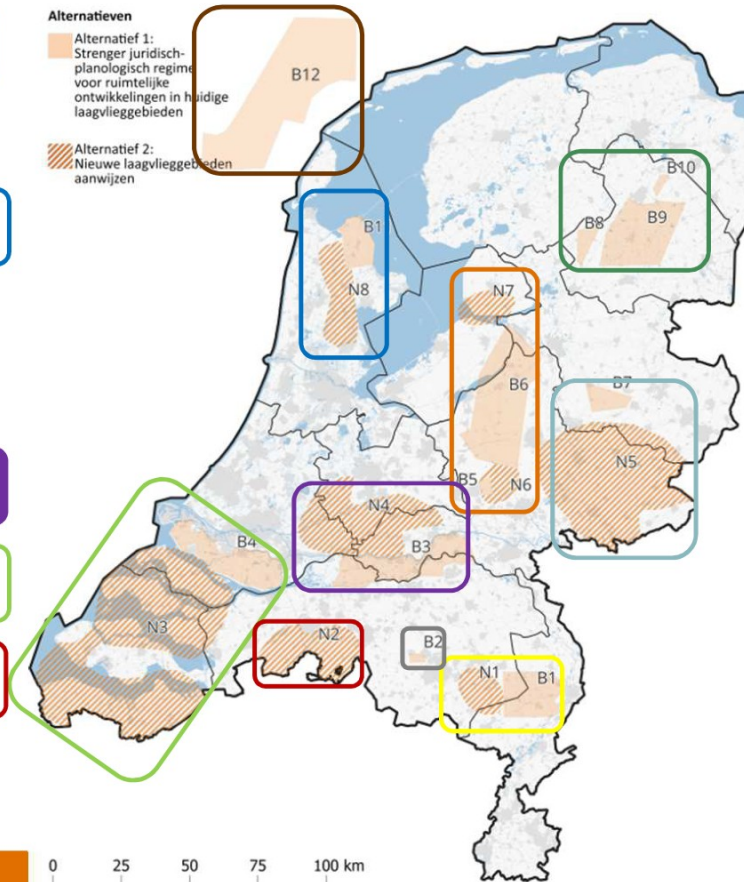
251-500 vlieguren

0-125 vlieguren

Alternatieven

Alternatief 1:
Strenger juridisch-
planologisch regime
voor ruimtelijke
ontwikkelingen in huidige
laagvlieggebieden

Alternatief 2:
Nieuwe laagvlieggebieden
aanwijzen

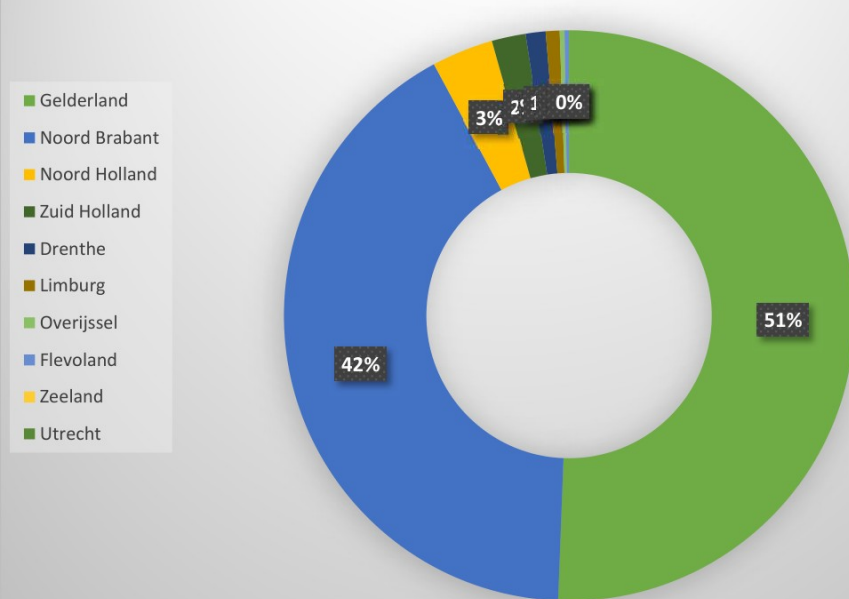

* Is circa 0,75 deel van de
bovenkant schaalindeling

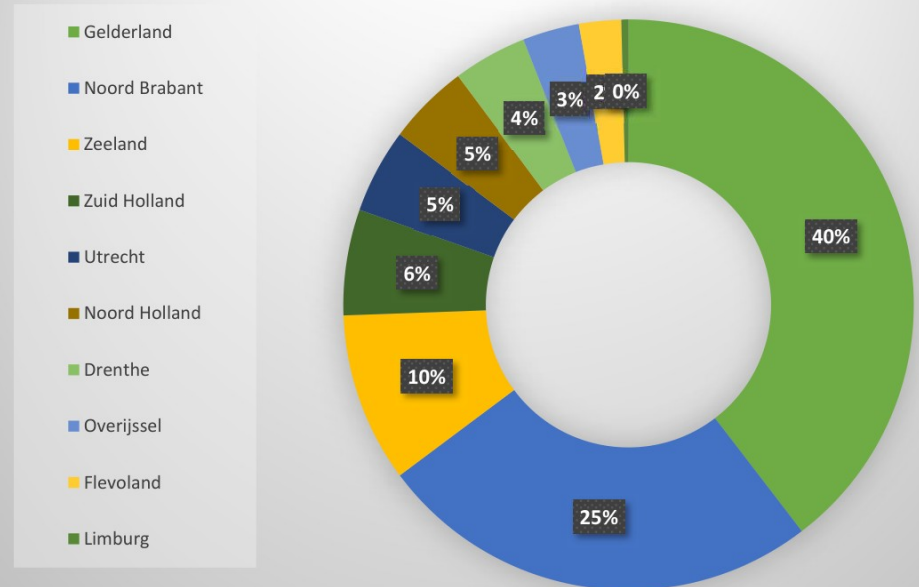

Spreiding vergelijk jaar 2024 en voorstel verdeling uren

Verdeling uren per provincie jaar 2024

VOORSTEL VERDELING UREN PER PROVINCIE

Vragen

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 25 februari 2025 13:57
Aan: Bregje Booltink
Onderwerp: RE: Nieuwe informatie m.b.t. laagvliegroute over Montferland?

Hoi

Ik moet daar [redacted] ook bij betrekken, hij heeft de laatste keer gereageerd. Je hoort van ons.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Gemeente Montferland
 Bergvredestraat 10
 6942 GK Didam
 T. (0316) 291 [redacted]
 M. 06- [redacted]
www.montferland.info

Van: Bregje Booltink <[redacted]@montferland.info>
Verzonden: dinsdag 25 februari 2025 13:42
Aan: [redacted] <[redacted]@montferland.info>
CC: DSTL_College <[redacted]@montferland.info>
Onderwerp: Nieuwe informatie m.b.t. laagvliegroute over Montferland?

Dag [redacted],

Circa een jaar geleden heb je het collegeadvies geschreven "BenW advies zienswijze op het Nationaal programma ruimte voor Defensie". Inmiddels zijn we in de tijd verder en in de regio horen de collegeleden geluiden over de ontwikkelingen rondom een laagvliegroute boven Montferland. Kan jij het college hierover een update geven, wellicht in de vorm van een memo? Of in de vorm van een collegevoorstel, als er actie/besluit vanuit het college benodigd is?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,

Bregje Booltink
 Gemeentesecretaris / Algemeen Directeur

Gemeente Montferland
 Bergvredestraat 10
 6942 GK Didam

T. (0316) 291 [redacted]
M. 06- [redacted]
www.montferland.info

Van: [J] <[J]@zevenaar.nl>
Verzonden: donderdag 27 maart 2025 14:00
Aan: [J]@doesburg.nl; [J]
Onderwerp: Sessie Defensie

Ha [J], [J], [J] en [J],

Hierbij een terugkoppeling over de sessie met Defensie over laagvlieggebieden:

- De bedoeling is dat er een licht-planologisch regime wordt opgesteld door Defensie. De spelregels hiervoor gaan we gezamenlijk invullen.
- GS en het Kabinet gaan een overeenkomst tekenen op 2 juni 2025. Hierin wordt bestuurlijk bekrachtigd dat we gezamenlijk de spelregels gaan opstellen voor de laagvlieggebieden.
- Defensie geeft aan dat de hoeveelheid aan laagvlieggebieden in m2 en vliegreuren (250.000) meer is dan ze eigenlijk nodig hebben.
- Omdat het z'n groot gebied is, maakt het niks uit als in de toekomst gebieden eruit worden gehapt voor de woningbouwopgaven en RES invullingen. De combinatie van te veel aan ruimte plus een licht planologisch regime maakt dat toekomstige geen probleem gaan opleveren en hoeven niet allemaal apart worden ingebracht door de gemeenten. Dit wordt ook bestuurlijk vastgelegd tussen GS en Kabinet.
- RES en woningbouw ontwikkelingen worden meegenomen in de ruimtelijke arrangementen, de laagvlieggebieden ook.
- Provincie Gelderland maakt de opmerkingen dat dieren anders reageren op laagvliegen dan mensen. Defensie geeft aan dat dit meegenomen worden in de training van de piloten om jongvee bijvoorbeeld zo veel mogelijk te ontzien.
- Weidevogelgebieden worden in het broedseizoen zo veel mogelijk ontzien.
- We gaan het niet meer hebben over de begrenzing? Defensie is hier terughoudend in.
- Vlieguur is per helikopter, dus 4 helikopters leiden tot 4 uur eraf van het totaal.

Met vriendelijke groet,

[J]
 [J]

o
 [J]@zevenaar.nl
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 14:52
Aan: [redacted]@doesburg.nl; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: eerste worp/ aanzet gezamenlijk zienswijze beleidsvisie NPRD
Bijlagen: Aandachtspunten beleidsvisieNPRD en gezamenlijke zienswijze (vertrouwelijk).pdf
Urgentie: Hoog

Hallo [redacted], [redacted] en [redacted],

Eind mei zal het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie in de tweede kamer worden behandeld. De ter inzage termijn zal begin juni starten.

Vanuit de ambtelijke kopgroep wordt er door provincie Gelderland een gezamenlijke zienswijze voorbereidt. Daarnaast kunnen wij als Liemerse gemeenten een eigen zienswijze opstellen. De provincie Gelderland vraagt onze input op de opzet van de gezamenlijke zienswijze. Voor ons is side 6 en 7 relevant. **GRAAG VOOR DONDERDAG 3 UUR** jullie aanvullingen. Als er geen aanvullingen zijn hoor ik dat ook graag even terug.

Het gaat dus 500 vliegtuigen voor ons laagvlieggebied (n5). Ze gaan lager dan 45 meter hoogte in de buitengebieden vliegen (vaak rond de 30 meter hoogte is mondeling gezegd, kan ik niet terugvinden in stukken).

Daarnaast stel ik voor om volgende week even te teamsen. Dit alvast om te bespreken of wij een zienswijzen willen indienen namens de Liemerse gemeenten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 [redacted]

 0316 595 111
 [redacted]@zevenaar.nl
 Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar
 Postbus 10, 6900 AA Zevenaar
www.zevenaar.nl

Van: [redacted] <[redacted]@ gelderland.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 14:40
Aan: [redacted] <[redacted]@apeldoorn.nl>; [redacted] <[redacted]@apeldoorn.nl>; [redacted] <[redacted]@arnhem.nl>; [redacted] <[redacted]@barneveld.nl>; [redacted] <[redacted]@bronckhorst.nl>; [redacted] <[redacted]@buren.nl>; [redacted] <[redacted]@ede.nl>; [redacted] <[redacted]@ede.nl>; [redacted] <[redacted]@elburg.nl>; [redacted] <[redacted]@ermelo.nl>; [redacted] <[redacted]@harderwijk.nl>; [redacted] <[redacted]@harderwijk.nl>; [redacted] <[redacted]@heerde.nl>; [redacted] <[redacted]@lochem.nl>; [redacted] <[redacted]@nunspeet.nl>; [redacted] <[redacted]@oldebroek.nl>; [redacted] <[redacted]@zevenaar.nl>; [redacted] <[redacted]@rheden.nl>; [redacted] <[redacted]@nijkerk.eu>; [redacted] <[redacted]@ gelderland.nl>; [redacted] <[redacted]@ gelderland.nl>;

[redacted]@nijkerk.eu; [redacted] <[redacted]@rheden.nl>; [redacted]@bronckhorst.nl; [redacted]
<[redacted]@arnhem.nl>; [redacted] <[redacted]@zevenaer.nl>; [redacted] [redacted]@rozendaal.nl)
<[redacted]@rozendaal.nl>

Onderwerp: eerste worp/ aanzet gezamenlijk zienswijze beleidsvisie NPRD

Goedemiddag,

Zoals gister (14 april) besproken in het ambtelijke kopgroep overleg, stuur ik jullie hierbij de powerpoint presentatie /eerste worp inzake aandachtspunten beleidsvisie NPRD en gezamenlijke zienswijze kopgroep toe.

Dit document is een eerste worp voor een collectieve zienswijze.

Graag ontvangen wij deze week, vanuit jullie eventuele aanvullingen hierop, bijvoorbeeld wat je mist in deze eerste aanzet.

Dit is een vertrouwelijk document, graag deze ook als zodanig behandelen.

Naast dit mailtje ontvangen jullie uiterlijk begin volgende week een korte terugmelding van het overleg van gister, maar vooruitlopend daarop, worden reeds acties/ agendaverzoeken etc. die we gisteren besproken hebben, ingepland.

Alvast dank voor jullie moeite en zie jullie reactie ten aanzien van bijgaand document tegemoet.

Met vriendelijke groet,

mede namens [redacted] en [redacted],

[redacted]
[redacted]

026 359 [redacted] | sms of whatsapp 06 [redacted] | [redacted]@ gelderland.nl | www.gelderland.nl

 provincie
Gelderland

Aandachtspunten Beleidsvisie NPRD & Gezamenlijke Zienswijze Kopgroep

provincie
elderland

Algemeen

- Provincie en Defensie gaan met elkaar in gesprek over mogelijke verruiming inzet COVM in landmachtzaken. Dit zou ook de plek kunnen zijn waar afstemming is over vergunningtrajecten milieu en geluid; aanvragen door Defensie zouden in meer samenhang gedaan kunnen worden zodat consequenties door gemeenten vooraf beter inzichtelijk zijn.
- Ruimtelijk arrangement: Defensie en provincie Gelderland werken samen aan de invulling van een economische en maatschappelijke kansen agenda in Gelderland

Algemeen II

- Ruimtelijk arrangement: Rijk en provincie werken de inpassing van de gekozen voorkeurslocaties in een gezamenlijk proces uit, waarbij koppelkansen met andere ruimtelijke opgaven aanleiding kunnen zijn op de realisatie van de behoeften onderdeel te maken van een gezamenlijk gebiedsproces, waarbij, indien relevant, gebruik gemaakt wordt van reeds lopende interbestuurlijke gebiedsprocessen (NOVEX gebieden, verstedelijkingsstrategien etc.).
- Ruimtelijk arrangement: Defensie en alle direct betrokken overheden gaan met elkaar om tafel om te komen tot spelregels voor de door Defensie gewenste planologische beschermingsregimes inzake helikopterlaagvlieggebieden en outer horizontal. De provincie benadrukt op voorhand al raakvlak met RES in vooral Achterhoek/Liemers en Betuwe en de verstedelijkingsopgave in de Stedendriehoek en Achterhoek.

Behoefte I: Intensivering kazernes Ermelo, Stroe, ook irt.

Zeewolde

- Afspraak in ruimtelijk arrangement: ‘De keuze voor de realisatie van een kazerne in Flevoland leidt tot versterking van de al bestaande verkeerkundige problemen in de provincie Gelderland (o.a. bestaande doorstomingsproblemen A1 en A28 (zie BO MIRT agenda), Nijkerkerbrug, N wegen en OV verbindingen). Dit is een risico in de realisatie van de kazerne, mede in samenhang met de intensivering van de kazernes Ermelo en Stroe. Defensie en I&W brengen in overleg met de provincies Flevoland en Gelderland deze impact in kaart. Op basis daarvan worden mogelijke beheersmaatregelen verkend.
- Reactie BEA en provincie op programma van eisen Defensie op deze locaties
- Overeenkomst noemen tussen BEA, provincie en Defensie (met aandacht voor Verstedelijking: Nog onvoldoende duidelijk of en hoe extra bewegingen samengaan met woningbouw en OV-ontwikkeling (stationontwikkeling, busnetwerk) en samenhang in dit gebied met Nieuw-Milligen én Zeewolde

Helikopterlandingsplaatsen (HLP's)

- Referentiesituatie: Hoeveel plekken zijn nu vergund, hoeveel zijn gewenst, wat zijn de exacte effecten? Hoe houden bevoegde gezagen het inzicht en overzicht?
- Stapeling van geluidsbronnen (grondactiviteiten en HLP's) is niet meegenomen in huidige vergunning. Gemiddeldes optellen is noodzakelijk voor inzicht → bij Harskamp en Schietkamp
- Verstedelijkingsopgave Harderwijk: In gebieden als Hierden/Beekdijkerzand worden HLP's overwogen terwijl deze richting wonen transformeren.
- **Communicatie** is essentieel – bv. in Beekhuizerzand waar eerder boeren zijn uitgekocht voor stikstofruimte.
- Geluidsimpact Sparrendal ontbreekt nog in de analyse (*check 28 mei?*)

Laagvlieggebieden

- Flexibiliteit is uitgangspunt, geen vaste routes. Hierdoor kunnen effecten (geluid, stikstof) niet vooraf volledig worden berekend.
- Stilte- en weidevogelgebieden moeten worden ontzien – spelregels per gebied ontbreken nog.
- RES- en woningbouwplannen expliciet betrekken bij de afbakening van deze gebieden.
- Nachtvlieg oefeningen worden bij voorkeur in winter uitgevoerd – dit is positief maar hoe wordt dit geborgd?

Laagvlieggebieden II

- Kaarten moeten duidelijk aangeven dat boven bebouwde kom niet wordt gevlogen – nu is dit verwarrend.
- Paardenhouderijen zijn niet meegenomen in effectanalyse, terwijl dit lokaal veel impact kan hebben.
- Aandacht voor een waarschuwing of communicatie systeem ivm veehouderijen, evenementen etc.

DIRTSTRIP

* Voorkeursalternatief (VKA) is gekozen, maar is voldoende onderbouwd waarom Deelen tov andere locaties? De uitvoerbaarheid kent wel écht uitdagingen, oa. Gelet op de soorten die rondom Deelen voorkomen (en ontbreken in de MER). Let dus op welke route je kiest mbt. de uitvoering zodat je niet later in de knel komt. Nieuwbouw (landingsbaan?) scoort slecht op soortenbescherming, terwijl deze locatie uniek is voor bepaalde vlindersoorten.

DIRTSTRIP II

- Aantal van 240 vliegbewegingen is niet juridisch geborgd –en kan dus politiek worden opgerekt. Bestuurlijke afspraken?
- Planbaarheid van oefeningen is deels mogelijk – bijv. buiten broedseizoen en in afstemming met Terlet. → hoe komen we tot afspraken hierover
- Aanvliegroutes oefenvliegtuigen (irt geluid) → graag een kaart met vliegcircuits inclusief effecten

Beperkingsgebied Deelen

- 15 km straal boven 150 meter hoogte – Defensie wil meedenken bij ruimtelijke initiatieven. Hoe ziet defensie dat voor zich? Welke tafel? COVM?
- “Ja, mits”-regime: bestaand kan blijven, nieuw alleen in overleg.
- Effect op windmolens, hoogbouw, RES-opgaven moet in afsprakenkader worden vastgelegd.
- Verwarring over wat wel/niet mag vraagt heldere communicatie. Eg. Geen impact op hoge milieucategorieën, maar dit moet expliciet worden opgenomen.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

T

Valt buiten de reikwijdte van het verzoek